

Konflikt interesów w zamówieniach publicznych

Materiał informacyjny dla beneficjentów Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Definicja konfliktu interesów

W przypadku zamówień publicznych pojęcie konfliktu interesów obejmuje co najmniej każdą sytuację, w której członkowie personelu instytucji zamawiającej lub dostawcy usług w zakresie obsługi zamówień działającego w imieniu instytucji zamawiającej biorący udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia lub mogący wpłynąć na wynik tego postępowania mają, bezpośrednio lub pośrednio, interes finansowy, ekonomiczny lub inny interes osobisty, który postrzegać można jako zagrażający ich bezstronności i niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia.

Źródło: art. 24 [dyrektywy 2014/24/UE](#)

Konflikt interesów u zamawiającego

1. Zgodnie z ww. przepisem zamawiający jest zobowiązany do zastosowania odpowiednich środków i wprowadzenia systemów umożliwiających:
 - a) wykrywanie konfliktów interesów w obszarze zamówień publicznych,
 - b) zapobieganie tym konfliktom oraz
 - c) ich rozwiązywanie.

Dotyczy to **wszystkich etapów** postępowania o udzielenie zamówienia (przygotowania oferty, wyboru oferentów/ kandydatów i udzielania zamówień, jak również fazy realizacji następującej po zakończeniu postępowania).

2. Procedury zamawiającego w części dotyczącej zamówień publicznych powinny:
 - a) odwoływać się do regulacji wewnętrznych dotyczących całej procedury udzielania zamówień;
 - b) odnosić się do wymogów wynikających z krajowych przepisów prawa dotyczących zamówień publicznych oraz dyrektyw 2014/24/UE;
 - c) zawierać informacje na temat podpisywania odpowiednich dokumentów związanych z prowadzeniem postępowania, w tym oświadczeń o zaistnieniu lub nieistnieniu okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 2 i 3 ustawy Pzp oraz oświadczeń o braku konfliktu interesów (oświadczenie o braku konfliktu interesów powinno być także podpisywane w przypadku postępowań przeprowadzanych w ramach zasady konkurencyjności).

3. Zgodnie z postanowieniem art. 17 ust. 1 lit. 3 ustawy Pzp, czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wykonują osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm. Natomiast art. 56 ust. 4 stanowi, że osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia składają, pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, pisemne oświadczenie w zakresie określonym w art. 56 ust. 2, który stanowi, że osoby te podlegają wyłączeniu, jeżeli:

- a) ubiegają się o udzielenie tego zamówienia;
- b) pozostają w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo pozostają we wspólnym pożyciu z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia;
- c) w okresie 3 lat przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia pozostawały w stosunku pracy lub zlecenia z wykonawcą, otrzymywały od wykonawcy wynagrodzenie z innego tytułu lub były członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia;
- d) pozostają z wykonawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że istnieje uzasadniona wątpliwość co do ich bezstronności lub niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia z uwagi na posiadanie bezpośredniego lub pośredniego interesu finansowego, ekonomicznego lub osobistego w określonym rozstrzygnięciu tego postępowania, oraz w zakresie art. 56 ust. 3 Pzp, który stanowi, że osoby te podlegają wyłączeniu z dokonywania tych czynności, jeżeli zostały prawomocnie skazane za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia.

4. Terminy składania ww. oświadczeń są następujące:

- a) oświadczenie o istnieniu okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 2 ustawy Pzp, powinno zostać złożone niezwłocznie po powzięciu wiadomości o ich istnieniu;
- b) oświadczenie o braku istnienia okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 2 ustawy Pzp, powinno zostać złożone nie później niż przed zakończeniem postępowania o udzielenie zamówienia;
- c) oświadczenie o braku lub istnieniu okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy Pzp, należy złożyć przed rozpoczęciem wykonywania czynności związanych z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia.

5. Powyżej przytoczone przepisy ustawy Pzp kreują zatem po stronie zamawiającego obowiązek zapewnienia, aby czynności przygotowawcze, jak i

czynności w ramach wszczętego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, były wykonywane przez osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm. Po stronie zamawiającego **istnieje obowiązek** zapewnienia, aby osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego złożyły stosowne oświadczenie. W praktyce obowiązek ten spoczywa na kierowniku zamawiającego albo na pracowniku zamawiającego, któremu kierownik zamawiającego powierzył pisemnie wykonywanie zastrzeżonych dla niego czynności, określonych w ustawie Pzp (art. 52 ust. 2 ustawy Pzp).

6. Zgodnie ze stanowiskiem Urzędu Zamówień Publicznych, niewyłączenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego osoby podlegającej wyłączeniu z takiego postępowania na podstawie art. 56 ust. 2 i 3 ustawy Pzp, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych określone w art. 17 ust. 5 [ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych](#).

7. Naruszenie dyscypliny finansów publicznych stanowi także niezłożenie przez:

- a) kierownika zamawiającego,
- b) członka komisji przetargowej oraz
- c) inne osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego po stronie zamawiającego lub
- d) mogące mieć wpływ na wynik tego postępowania,

oświadczenia o braku lub istnieniu okoliczności powodujących wyłączenie z tego postępowania (art. 17 ust. 4 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych).

8. Gdy pracownik zamawiającego posiada wiedzę, że może wystąpić konflikt interesów zagrażający jego bezstronności lub niezależności w ramach danego postępowania, bezzwłocznie informuje o tym fakcie przełożonego i wnioskuje o wyłączenie z postępowania.

9. Bardzo istotne jest powiadomienie wszystkich pracowników zamawiającego prowadzących postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o ewentualnych i potencjalnych sytuacjach konfliktu interesów mogących występować w trakcie prowadzenia ww. postępowań, ich konsekwencjach oraz zalecanym sposobie postępowania w takich przypadkach oraz potencjalnych sankcjach. Pracownicy powinni mieć również świadomość, że oświadczenia o bezstronności oraz o braku występowania konfliktu interesów są narzędziem służącym zapobieganiu przypadkom nadużyć finansowych, które również chronią pracowników przed oskarżeniem o nieujawnienie konfliktu interesów na późniejszym etapie.

Konflikt interesów w odniesieniu do oferenta

10. Kwestie dotyczące sytuacji występowania konfliktu interesów przy udzielaniu zamówień publicznych mogą odnosić się również do oferentów. W związku z tym w art. 109 ust. 1 pkt 6 ustawy Pzp znalazły się przepisy, zgodnie z którymi z postępowania o udzielenie zamówienia zamawiający może wykluczyć wykonawcę jeżeli występuje konflikt interesów w rozumieniu art. 56 ust. 2 tej ustawy, którego nie można skutecznie wyeliminować w inny sposób niż przez wykluczenie wykonawcy.
11. Choć ww. przepisy literalnie odnoszą do konfliktu interesów na linii zamawiający – wykonawca, na etapie udzielenia zamówienia nie należy zapominać, że konflikt interesu może wystąpić w szerszym znaczeniu.
12. Analizując kwestię konfliktu interesów w odniesieniu do zamówień publicznych, zamawiający powinien mieć świadomość, że konflikt może istnieć nie tylko pomiędzy nim, a wykonawcą. Konflikt może istnieć także pomiędzy np. wybranym do realizacji zadania wykonawcą oraz podmiotem wyłonionym do nadzorowania wykonawcy (np.: inspektorem nadzoru inwestorskiego).
13. Innymi niestandardowymi przykładami wystąpienia konfliktu interesów mogą być:
 - a) skorzystanie przez oferenta z usług podwykonawcy, zaangażowanego wcześniej przez zamawiającego do przygotowania zamówienia lub jego elementów, zatrudnienie przez wybranego wykonawcę pracownika, który wcześniej pracował u zamawiającego oraz brał udział w udzieleniu zamówienia,
 - b) powiązania dostawcy usług w zakresie obsługi zamówień z podmiotem któremu udzielono zamówienia,
 - c) udzielenie zamówienia osobie, która jednocześnie pełni funkcje nadzorcze u beneficjenta.

Konsekwencje wystąpienia konfliktu interesów

Ważny dokument

[Wytyczne dotyczące określania korekt finansowych w odniesieniu do wydatków finansowanych przez Unię w przypadku nieprzestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących zamówień publicznych](#)

14. Naruszenie przepisów dotyczących zamówień publicznych może prowadzić do zastosowania korekt finansowych lub innych form zadośćuczynienia. W tym zakresie Komisja Europejska przyjęła Wytyczne dotyczące określania korekt finansowych dokonywanych w odniesieniu do wydatków finansowanych przez

UE, w przypadku nieprzestrzegania przepisów dotyczących zamówień publicznych.

- 15.** We wprowadzaniu do ww. dokumentu określono m.in. zakres jego obowiązywania obejmujący zarówno zamówienia podlegające jak i niepodlegające przepisom dyrektywy 2014/24/UE.
- 16.** Wytyczne te określają zryczałtowaną kwotę korekty, którą instytucje krajowe odpowiedzialne za udzielanie i rozliczanie dofinansowania UE stosują w przypadku wykrycia nieprawidłowości stanowiących naruszenie przepisów dotyczących zamówień publicznych, mających zastosowanie do zamówień, których realizacja prowadzi do powstania wydatków finansowanych z budżetu Unii Europejskiej.
- 17.** W tych wytycznych przyjęto szerokie znaczenie terminu „zamówienie”, obejmujące wszelkiego rodzaju postępowania o udzielenie zamówienia. W zakresie zamówień, do których przepisy dyrektyw nie mają zastosowania, ww. wytyczne mają zastosowanie, gdy w przepisach krajowych (uwzględniając warunki umowne lub warunki udzielenia dotacji) wprost zobowiązano beneficjentów funduszy UE do przestrzegania krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych lub podobnych przepisów (np. krajowych lub programowych zasad kwalifikowalności nakładających na beneficjentów, którzy nie są instytucjami zamawiającymi, obowiązek przestrzegania określonych uproszczonych procedur udzielania zamówień przy zawieraniu umów o zamówienie z ich dostawcami) nawet jeżeli tacy beneficjenci nie są sami instytucjami zamawiającymi w rozumieniu dyrektyw. W takim przypadku nieprawidłowość oznacza naruszenie przepisów krajowych (np. warunki umowy o udzielenie dotacji odnoszą się do zasad ustanowionych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) lub do krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych).
- 18.** W wytycznych każdy przypadek, w którym stwierdzono nieujawniony lub niewystarczająco ograniczony konflikt interesów, zgodnie z art. 24 dyrektywy 2014/24/UE, a danemu oferentowi udzielono danego zamówienia lub danych zamówień sankcjonowany jest korektą w wysokości 100%.
- 19.** Wykazanie skutecznego wpływu konfliktu interesów (również ze względu na pojęcie „postrzegania” zastosowane w definicji konfliktu interesów) na konkretny proces podejmowania decyzji nie jest konieczne. W szczególności nie istnieje konieczność przedstawienia dowodów, że konflikt interesów został celowo wykorzystany dla uzyskania korzyści przez zwycięskiego oferenta.
- 20.** Surowość sankcji, przewidzianych przez KE w przypadku identyfikacji przypadków konfliktu interesów w szeroko rozumianej procedurze udzielania zamówień publicznych, obrazuje jak istotne znaczenie dla służb unijnych ma

kwestia zapobiegania wystąpieniu i zwalczania wszelkich oznak, jak i stwierdzonych przypadków, omawianego zjawiska. Mając na uwadze powyższe podejście KE, które najkrócej opisać można jako „**zero tolerancji dla konfliktów interesów**” powinno przyświecać zarówno funkcjonowaniu służb krajowych na każdym szczeblu wdrażania programu jak i beneficjentom Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Zapobieganie i zwalczanie konfliktu interesów przez beneficjentów i wykonawców

Ważny dokument

[Wytyczne dotyczące unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na podstawie rozporządzenia finansowego](#)

- 21.** Obowiązki dotyczące zapobiegania występowaniu i likwidowania konfliktu interesów odnoszą się również do beneficjentów i wykonawców w ramach Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
- 22.** Beneficjenci i wykonawcy ww. programu są zobowiązani do:
- a) powstrzymania się od jakiegokolwiek działalności prowadzącej lub mogącej prowadzić do konfliktu interesów oraz przeniesienia tego wymogu na osoby fizyczne, które mogą ich reprezentować lub podejmować decyzje w ich imieniu, na ich personel oraz osoby trzecie zaangażowane w wykonanie/ realizację umowy, w tym podwykonawców;
 - b) zapewnienia, aby w toku realizacji umowy osoby wymienione powyżej nie znalazły się w sytuacji, która mogłaby prowadzić do konfliktu interesów, a jeżeli do takiej sytuacji dojdzie są zobowiązani do niezwłocznego informowania o wszelkich przypadkach, w których dochodzi do konfliktu interesów lub sprzeczności interesów zawodowych;
 - c) podejmowania natychmiastowych działań w celu naprawy sytuacji związanej z wystąpieniem konfliktu interesów.
- 23.** Działania beneficjentów i wykonawców będą ocenie przez instytucje systemu wdrażania Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, udzielające dofinansowania lub zamawiającego, w przypadku konfliktu interesów stwierdzonego przy udzielaniu zamówienia publicznego pod kątem ich właściwości, adekwatności i skuteczności.

24. W przypadku uznania, że podjęte działania nie są wystarczające właściwa instytucja/ zamawiający wzywa beneficjenta/ wykonawcę do podjęcia dalszych działań w określonym terminie lub podejmuje decyzję o nieprzyznaniu dofinansowania czy wymierzenia sankcji w postaci nałożenia korekty finansowej/ nieudzieleniu zamówienia danemu wykonawcy w zgodzie z właściwymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych.